

ÁLTALÁNOS TUDNIVALÓK AZ EX LIBRIS-GYŰJTÉSHEZ.

- Az Ex libris-sport feléledésénél, mint eddigi fejtegetéseimben már máshelyen is említettem, nagy szerepe jut korunk általános gyűjtési szenvedélyének. Szép, kívánatos és művészi anyagot talált ez a kis könyvvédő lapocskákban.
- Annál, aki modern ex libriseket gyűjt, a legelső feltétel, hogy saját könyvjegye legyen. Ez az alapja minden gyűjteménynek, mert a gyűjtés mai leg-egyszerűbb, megszokásosabb módja a csere. De ez a legolcsóbb is.
- A cseréhez természetesen valóban művészi kivitelű és művészi alkotású saját ex librisre van szükségünk.
- Ez állításom támogatására a sok közül csak két okot hozok fel.
- Az egyik: hogy könyvjegyünk közkézre bocsátásával izlésünket bírálhatja meg a nagy nyilvánosság. Izléstelen rajztákolmánnyal ki vagyunk szolgáltatva a gúnyos, becsmérő kritikának; bántó, kellemetlen megjegyzéseknek, annyival inkább, mert manapság a szép és művészi érzék a művelt nagyközönségben erősen kifejtett. A nagyközönség pedig jogos és feltétlenül szigorú műbíró.
- A másik okot, melyet felemlitek, a praktikusság szempontjából kell megszívlelnünk.
- Ugyanis a gyűjtési szokás vagy a küldött lap becserélésére vagy nem megfelelés esetén annak visszaküldésére kötelez. Izléstelen ex librisek erre az utóbbira gyakran már eleve is számíthatnak. Kézzelfogható és magától értetődik, hogy senki sem cserél el egy valódi magasabb színvonalú művészlapot valamelyes fércrajzzal.
- Már most az a kérdés, hogy jogos, jobban mondva helyes, célszerű dolog-e ezek után, ha saját ex librisünket mi magunk (akik esetleg elég járatosak vagyunk a rajzolásban) rajzoljuk?
- Erre a kérdésre nehéz határozott választ adni.
- Általánosságban említhetem, hogy mindenkor vonzóbb a gyűjtők előtt egy már ismert nevű művész ex librise.
- Nemcsak azért, mert sokan csak neves művészek lapjait gyűjtik, de azért is, mert épp a tulajdonos rajzolta könyvjegyek között annyi az izléstelen kontármunka, hogy a bennünket, izlésünket és ex librisünket nem ismerő gyűjtő bizalmatlan, mihelyest cserébe saját munkánkat kínáljuk.
- Nem akarom evvel azt mondani, hogy a dilletáns, ha izlése és tehetsége van, nem alkothat tetszőt, sőt valóban szépet is. Fokozom: némely művész, ha rossz kedvében kapjuk, a dilletánsénál rosszabbat is produkálhat. De mégis mielőtt a magunk rajzolta ex librisünket szélnek bocsátanánk, mutassuk meg egy szakértő művész-embernek véleményadás, szigorú megbirálás céljából. S befogjuk látni, hogy — négy szem többet lát kettőnél!
- Az ex libris-gyűjtés egy szaktekintélye erre a kérdésre vonatkozólag azt a kijelentést tette, hogyha valaki művészi kivitelű lapra szert nem tehet, inkább elégedjék meg valamely nyomdában fellelhető vignetta dísszel, mintsem hogy izléstelensége szegényes bizonyítványát mutassa.
- Igaz, e kijelentés is megszívlelésre érdemes, de mégse oly nagy horderejű mint amilyennek látszik.
- Sportra, szórakozásra sokat áldozunk és talán viszonylagosan igen szívesen. Az a pár korona, amely az ex libris gyűjtéshez szükséges, talán mégis előkerülhet valahonnan. S akadnak neves művészeink, akik nem kérnek túlnagy összeget a pár órai munkáért.
- Ezen a helyen azonban, szükségesnek tartom, hogy figyelmeztessem különösen a kezdő gyűjtőket az ugynevezett egyetemleges könyvjegyekre (universal Ex libris).
- Ezekon olyan ex libriseket értünk, melyek nem egy bizonyos megrendelő megrendelésére esetenként készülnek, hanem kereskedésekben, avagy másutt a könyvtulajdonos névjelzése nélkül található és eladásra készültek. Kivánatra belényomtatják a vevő nevét.

□ Így előfordulhat, hogy egyszerre többen rendelkeznek ugyanavval a mintájú, kivitelű ex libris-sel. Hogy az ilyen tucatmunkák művészi szempontból számba nem vehetők, azt alig kell megemlítenem.

□ Magyarországon tudtommal még nincsen, legalább még magam nem láttam magyar gyártmányú egyetemleges ex librist, hasonlóan gyűjtőktől sem hallottam említeni. Oka talán az, hogy minálunk az ex librisek nem eredeti céljukra, a könyvjelzésre készülnek, hanem inkább csak a gyűjtőszenvédély kielégítésére. De ami nincs, az még mindig lehet! Mindenesetre jó az ilyen kinővésekről is tudnunk, nehogy valaki később bánja meg tájékozatlanságát, vagy ilyen lapokat tudatlanul cserébe ajánljon s kellemetlen megjegyzéseknek tegye ki magát.

□ Az ex libris csere következőleg ajánlatos és célszerű: □ Saját, cserelésre szánt lapunkat közönséges levélben küldjük el a címzettnek. Hogy mindenképpen biztosítsuk magunkat, lapunknak elkallódása ellen, egyidejűleg nyitott levelezőlapon tudósítjuk az illető ex librisünk megküldéséről.

□ Nem valószínű, hogy levél és levelezőlap egyszerre vesszenek el, s így biztosan kapunk feleletet.

□ A kicserélt lapot hasonló módon egyidejűleg feladott kísérő levelezőlapal adjuk postára.

□ Ha a csere bármely okból 24 óra leforgása alatt nem eszközölhető, megkívánja a gyűjtési illem, hogy a feladót levelezőlapon azonnal tudósítsuk a késelemlről. E tudósításnál különben bővebb magyarázás szükségtelen. Ha egy héten belül eszközöljük a cserét, egyszerűen megemlítjük:

□ A cserét egy héten belül eszközölöm. Gyűjtői tisztelet! Név.

□ Hosszabb késelemlmet illő röviden megokolnunk.

□ Bármikor viszonzozzuk a lapot, már csak saját magunk igazolására, el ne mulasszuk a kísérő külön levelezőlap elküldését.

□ Ha a küldemény a postai szállítás közben elvész, a megsürgetett tartozik újabb lapot küldeni. Ha ez is elkallódnék, a harmadik példányt ajánlott levélben küldje el, mely esetben azonban a címzett erkölcsi kötelessége, hogy az ajánlási díjat megtérítse.

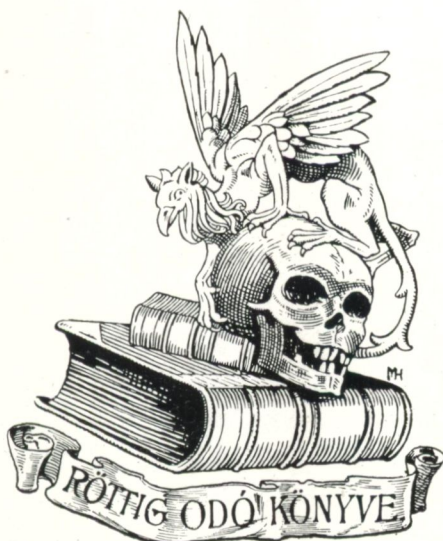
□ Ennek elmulasztása megrovásra érdemes.

□ Mindjárt előszörre csak akkor indítsunk ajánlott levelet, ha a cserébe ajánlott vagy kívánt lap különösen becses. Ebben az esetben a címzett szintén ajánlottan küldje ex librisét. De legalább is válaszos (kettős) levelezőlapot használjon kísérőlapul s ne nyugodjék addig, míg bizonságot szerez, hogy a cserelap tényleg a címzett birtokában van.

□ Egyáltalán a becserélésnél a legmesszebbmenő pontosságot és lelkiismeretességet tartsuk szemünk előtt, mert hiszen éppen ennél a sportnál, értékes és beccsel bíró művészi apróságokról van szó.*) Főszabály: A gyűjtői elegancia mindig kölcsönös és fokozott előzékenységet követel.

GYÖRY JENŐ.

*) Ha a cserébe ajánlott lap bármely okból nem konvenciálna, azonnal küldjük vissza. A kísérőlapon pedig említsük meg: sajnálkozásomra nem illik gyűjteményem keretébe!

Hamilton M. rajza.